

ปัจจัยทำนายภาวะสุขภาพของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม

ร้อยโทหญิง ชยตรา สุทธิลักษณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2560

Copyright by Mahidol University

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยทำนายภาวะสุขภาพของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม

FACTORS PREDICTING HEALTH STATUS ON CAREGIVERS OF ELDERLY PEOPLE WITH DEMENTIA

ร้อยโทหญิง ชยศตรา สุทธิลักษณ์ 5736859 NSGN/M

พ.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วิชาพรรณ วิโรจน์รัตน์, Ph.D. (GERONTOLOGICAL NURSING),
วิมลรัตน์ ภูวราวุฒิปานิช, Ph.D. (NEUROSCIENCE), ลักษณ์นันทน์ ชีวะเกรียงไกร, พ.บ. ว.ว. (ประสาทวิทยา)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะสุขภาพของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โดยใช้กรอบแนวคิด The Family Care Model ของ Archbold & Stewart กลุ่มตัวอย่างญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม จำนวน 100 ราย ที่ผู้ป่วยมารับการตรวจรักษาที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เก็บข้อมูลตั้งแต่ พ.ย.2559-ก.พ.2560 โดยการตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายวิเคราะห์ความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สเปียร์แมน และวิเคราะห์อำนาจการทำนาย โดยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการดูแล ปริมาณการช่วยเหลือจากผู้อื่น และความเครียดจากบทบาทการดูแลโดยตรงของญาติผู้ดูแลต่อผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมก่อนไปทางด้านต่ำ และภาวะสุขภาพก่อนไปทางด้านสูง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพบว่า ความพร้อมในการดูแลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.412, p < 0.05$) ความเครียดจากบทบาทการดูแลโดยตรงมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับปานกลางกับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.444, p < 0.05$) ปริมาณการช่วยเหลือจากผู้อื่นไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์อำนาจการทำนายของตัวแปร พบว่าความพร้อมในการดูแล และความเครียดจากบทบาทการดูแลโดยตรง สามารถร่วมกันทำนายภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมได้ร้อยละ 26 ($R^2 = .260, F = 17.027, p < .05$)

ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ประเมินความพร้อมในการดูแลของญาติผู้ดูแล ความเครียดจากบทบาทการดูแลโดยตรงในการวางแผนการพยาบาล และควรจัดทำโปรแกรมสนับสนุนญาติผู้ดูแลในด้านการเตรียมความพร้อม และลดความเครียดจากบทบาทการดูแลโดยตรง เพื่อให้การดูแลญาติผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม ให้คงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

คำสำคัญ : ความพร้อมในการดูแล / ความเครียดจากบทบาทการดูแลโดยตรง / ภาวะสุขภาพ / ผู้ดูแล / ผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม

FACTORS PREDICTING HEALTH STATUS ON CAREGIVERS OF ELDERLY PEOPLE WITH DEMENTIA

ILT. CHAYUTTRA SUTTHILAK 5736859 NSGN/M

M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : VIRAPUN WIROJRATANA, Ph.D.
(GERONTOLOGICAL NURSING), WIMOLRAT PUWARAWUTTIPANIT, Ph.D.
(NEUROSCIENCE), LAKSANUN CHEEWAKRIENGKRAI, M.D. (DIPLOMATE THAI BOARD IN NEUROLOGY)

ABSTRACT

The present study aimed at investigating the predictive power of the factors influencing health status of caregivers of elderly people with dementia at Phramongkutklo Hospital. The study sample consisted of 100 caregivers. Data were collected by means of questionnaires, Descriptive statistics, Spearman Rank Correlation, and Multiple Regression Analysis were employed to analyze data and to determine the relationship among the study variables.

The study findings revealed that caregivers had a rather low level of preparedness, direct role strain, and of the amount of help from others, but had a rather high level of perceived health status. The analysis of the relationships among the study variables showed that preparedness was positively related to perceived health status with statistical significance at an average level ($r = 0.412, p < 0.05$), roles strain was negatively related to perceived health status with statistical significance at an average level ($r = -0.444, p < 0.05$), but the amount of help from others was not related to perceived health status with statistical significance at 0.05 level. Finally, both preparedness and direct role strain could predict perceived health status of caregivers of elderly people with dementia with statistical significance by 26% ($R^2 = 0.26, F = 17.027, p < 0.05$).

The study findings could be utilized to assess preparedness and strain from direct care guide a clinical nursing practice and a caregiver support program including caregiver's care to prepare and decrease strain from direct care to enable caregivers of elderly people with dementia to maintain their good physical and mental health status to ensure quality of life.

**KEY WORDS : PREPAREDNESS / STRAIN FROM DIRECT CARE / HEALTH STATUS/
CAREGIVER / ELDERLY PEOPLE WITH DEMENTIA**

154 pages